

B é t s.

Ezen folyó hónapnak 2-dikán próbálta, 's szerentséfen végbe is vitte *Blanchard* harmintz-kilentzedik hajókázását a' levegőben a' *Práterben* 6 órakor délután fel szállván, számtalan öszvesereglett Nép' szeme láttára 's öröm kiáltására. Kiktől bútsút vévén, tsak hamar szörnyű magasságra hatott, hol is egész egy óráiglan látványképpen, külömbféle szelek' mozgásában levegett; míglen 7 óra után ismét *Szimeringnél* a' földre szállott. Itten újjolag a' sok Néptől öröm kiáltások között el- és környül fogadtatott, és még töltött golyóbissával együtt a' *Práterbe* visszakisértetett. A' számtalan néző sokasággal jelen voltak az ifjabb Kir. Főhertzegek is. Ezen levegőben lett útazásának bővebb le-írását *Blanchard* Ur maga meg adándja, mellyet mi sem mulatunk el közleni.

P e s t.

Melly ditséretre méltó legyen, a' mi Nemes Nemzetünknek ezen mostani időkben nevedő Ifjainak pallérozásában való forró igyekezete, meg tettzik azon tudósításból, mellyet a' Fels. Helytartó Tanács a' *Pesti* Kir. Universitásnak Igazgatóihoz, az el múlt hónapnak 21-dikén tenni méltóztatott. Melly tudósítás a' 22-diken tartott Gyűlésben közönségessé tétetvén, mi is érd. Olvasóinkal ezent, mint következik közölyük :

„Mivelhogy a' Magyar Nemes Ifjúságnak, mind a' polgári, mind a' hadi dolgokban minél előmenetelesebben lehető pallérozása, 's oktatása végett, a' Kir. Felségnek, a' Nemzet által aláza-
tollan jelentetett volna, hogy a' mint a' *Pesti* Kir. Universitásban, úgy minden más egyéb mélyebb Tudományokat tanító Akademiákban is nemesebb musikát, fegyver-forgatásnak, tántzolásnak, és lovaglásnak mesterségét tanító Oskolákat, ha nem minden Akademiákban is egyszeriben, legalább az említett Kir. Universitásnál, és itten is

L

elein-

eleinten tsak éppen musikára, tántzra, és fegyver forgatásra oktató Oskolákat, a' Tudományok' új rendinek ki dolgozása, és Királyi helyben hagyatása előtt is közönséges költségen fel állítani, hafznos és előmeneteles vólna; erre való nézve, a' Kir. Helytartó Tanáts, a' már fellyebb is említett Kir. Universitásnak Igazgatóira bizza, hogy ezen feltétel felöl magok értelmeket adni, és a' dolognak annál jobban lehető el-intézése végett a' F. K. Helytartó Tanátsnak, a' következő kérdésekre minél előbb feleletet küldeni, kötelesegeknek tartásák:

1.) Mitsoda órákon kellene, s' lehetne, ezen musikálásnak, tántzolásnak, és fegyver - forgatásnak, mesterségét úgy tanítani, hogy a' Nemes Ifjúság, egyéb rendes tudományainak folytatásában tsonkaságot ne szenvedne?

2.) Ezen mesterségek között eggyik eggyik, mellyik közönséges szobában, vagy izálában taníttathatnék?

3.) Minémű efsztendőbéli fizetést lehetne az említett mesterségek' közönséges Tanítói között egynek egynek, a' Kir. Felségnek javasolni? — Ezt azonban fel tévén, hogy ezen közönséges Tanítók, a' köz. költségen tanuló Ifjakat (a' Stipendiáriusokat) ki vévén, egyebektől személyizerént való rendes, és illendő fizetést kívánhatnának, és vehetnének. Melly személyizerént való fizetésnek (didaktrumnak) mennyisége felöl is, az említett Kir. Universitásnak Elöljárói magok értelmeket hafasztás nélkül adni ugyan tsak köteleffégeknek esmérjék.

B. *Splényi Gábor* ö Excellenziajának Beszédje, mellyet maga tartott, *Ns Szabolts Vármegyei Fő Ispányságába lett béiktatása'* jeles alkalmatosságával:

Méltóságos Királyi Biztos, Nagy érdemű Feő Ispány Ur, Tekéntetes Nemes Rendek!

Valóságos háláadatlanság, 's Terméfszetemmel ép.

éppen ellenkező tettetés volna, ha mai különös nagy örömet titkolni akarnám, és nyilván valóvá nem tenném. Igen is Méltóságos, és Tékéntetes Rendek, nyilván 's egész, egyenességgel meg valloim, hogy ezen mai nap eggy egész életemnek leg bódogabb napjai közzül, úgy hogy ennek kedves emlékezete nem előbb, hanem csak életemmel fog meg szünni. Ugyan is akár merre, 's akár mire nézzek körüllettem, mindenütt igaz örömet, édes vigasságot 's tiszta gyönyörűségre gerjesztő egyenes Magyar szivességet szemlélek, és még annyi méltó okot tapasztalok az örvendezésre, melly jelen való bódogságomat még inkább neveli az jövődönök hízkelkedő képzése, meg gondolván, melly szép 's kívánatos alkalmatóságom léfzen ez után, illy egy nagy tehetségű Nemes Vármegye kormányát vezetvén; kedves Hazámnak Polgári állapotban is szolgálnom, 's Nemzetünk sorsának gyaporításán hathatólisan munkálkodnom. Azért is egész érzékenységgel 's köszönettel vezsem Excellentziádtól Méltóságos Királyi Biztos kedves Sogorom, ez uttal tett fáráságodatt, 's hozzám újjúlag meg mutatott szivelfégedett; Az Királyi kegyelem, melly édes Eleim érdemeit, 's egyfzersmind magam saját Hadi szolgálatomat is, ezen N. Vármegyének Feő Ispányságával meg jutalmazni méltoztatott, még nagyobb háláadatságra kötelez engemet midőn Tégedet rendel arra, hogy ezen fényes Tifztséget kezembe adjad Tégedet kit a' Fejedelemnek hozzád, viseltető kegyelme egyenes hív Jobbágynak, a' Nemzetnek irántad való bizodalma pedig Jó Polgárnak, 's tántorithattatlan erköltsű igaz Hazafinak vall, és a' kirül az egész haza köz Itélettel azt tartya, hogy amaz esméretes, már meg bódogúlt, de érdemei 's írásai által Nemzetünknel mindenkor élendő, nagy lelkű Atyádnak B. Orczy Lőrincznek, kívül volt atyafiságos szövetségemet

én is ditsőségemnek esmérem, méltó Fia, 's követője vagy. El hiszem, 's tudom hogy szivből ered örvendezésed, Felséges Királyunk parantsolatyából egy oly N. Vármegyének Kormányát adván kezembe, mellynek nagy számú, igaz hazafiúi szeretettel égő, 's régi ditső eleikhez minden tekintetben méltó derék Férfiakból álló Nemefi Rendet, Te is mindenkor tisztelted; tudom, hogy esmérvén igaz szivemet, nem kételkedel jó igyekezetemben, és vóltaképpen meg vagy arrúl győzve, hogy e' jeles hivatalt annak méltósága szerént, és úgy fogom viselni, hogy mind kegyes Királyod irántom való bizodalmanak, mind pedig ezen igazgatásomra bizattatott N. Vármegye reménységének meg felelhessek. Hasonló bizodalmat ígérek magamnak a' T. N. Rendek részérül, és bizonyósan reménylem hogy addig is, még azt; a' mit most hittel fogadok, bé tellyesíthetném, 's minyájok szolgálattára való kisérgemet tselekedeteim által meg mutatnám, nem tagadják meg tölem szivességeket; 's hivatalbéli kötelelségemnek el járására szükséges tanácsokat, segedelmeket, a' mit hogy annál tsalhatatlanabbúl meg nyerhessek, imé megéntlen élő szóval is, meg újjitom, azon meg másolhatatlan fogadásomat, mellyet Böjt mas havának harmadik napján küldött válsz, levelemben tettem vólt a' T. N. Rendeknek, hogy tudniülük hivatalomnak mivóltárúl soha sem fogok el felejtkezni, és mindenkor szemeim előtt viselni fogom azt, mi végre rendelttettem légyen ezen N. Vármegyének kormányára. A' mit egy átalyában a' Hazának Java, és a' Felségnek azal el válhatatlanúl egybe kaptolt haszna, a' mit a' N. Vármegye' dolgainak jobb folyamotoya, és az annak kebelében lakozó, akár melly sorlon és hiten lévők állapotjának elő mozdítása kívánni fog, az léfzen a' tzély, és sinor mérték, mellyhez a' Törvénynek értelme 's igazság-

ságnak jóvallása szerént minden, melyékes te-
kéntetnek félre tételével, mint hív Jobbágy igaz
Hazafi, 's felebarátimhoz egyenlő tiszta szeretet-
tel vífeltető jó keresztény, mindennemű Tisztbéli
tselekedeteimet intézni 's mértékelni fogom, jól
tudván hogy mind Felsőges Fejedelmeknek, mind
édes Hazámnak ez az akarata, és kívánsága;
és bizonyos lévén abban, hogy egyedül csak
az által tarthatok számot a' T. N. Rendekek
is betses hajlandóságokra, mellyben magamat
újjolag is ajánlván buzgó szivemből kívánom. Él-
lyen Felsőges Koronás Királyunk! Éllyen ked-
ves Nádor Ispányunk! Éllyen a' Nagy érdemű
Királyi Biztos! Éllyenek a' T. N. Rendekek! Él-
lyen az egész Nemes Vármegye!

Kazintzi Dienes Ur, *Ns Bihar Vármegyének Fő*
Notáriusa, következő Beszédet mondott
Gróf *Teleky Sámuel* ő Excellenzijának Fő-
Ispányi Hivatalába lett béiktatása' alkalma-
tosságával:

Nagy Méltóságú Gróf, Belső Titkos Tanácsos
Urak, Kegyelmes Uraim!

Valahányszor e' mai nap fényességéről, 's
ennek okáról gondolkozom; mind annyiszor
majd azon el múlt idők, a' mellyekben őfi szo-
kásaink 's rendtartásaink el-törléte után, az Or-
szág igazgatásának egész alkotványa meg bonta-
tott, majd azok, mikor előbbeni törvényes rend-
tartásaink vissza állításával nemzetünk meg vi-
gasztaltatott ötlenek eszémben, 's amazt úgy;
mint Nemzetem egy valóságos tanító oskoláját
ezt mint az Isteni jóságnak; egy nyilvánosságos
's háláadatóságra indító jelét tekintem. Ugyan-
is: ha nézem azokat az el múlt idő-
ket, a' mellyekben a' köz dolgok folytatása
módja, régi 's törvényes uttyáról el vétetett 's
új lábra állíttatott volt, leg előbb is azt tapasz-
talom, hogy azokban az időkben a' fel tett tzel-
nak el éérésére, leg bizonyosabb eszköznek talál-

ta.

tatott legyen, ha a' Törvényes Magistrátus, rész szerént hivatalától el mozdittatik, rész szerént Törvényes hatalmától meg fosztatik, és hogy az Ország Törvényes alkotmányának meg bontása, a' Fő Ispányoknak hivataljoktól való el mozdítatásokon kezdődött; sőt hogy mihelyt ez meg lett, mindjárt tágas út völt, az alkotmány minden részeinek meg bontására. El múltak mindgyárt a' Gyűlések, el vétetett a' Statusoktól a' szó, el oszlott a' Törvényes Magistratus, és mindgyárt könnyű völt minden újításokat bé hozni: 's mikor mind ezeket látam, meg győztettem a' felől, hogy a' Magistratus a' Törvényeknek ör állója, 's mikor ennek Törvényes hatatalma kissebbítettik; akkor az egész Polgári Társaság alkotvánnya gyengéttetik.

Ha pedig azokat az idöket nézem, a' mikor a' már egészen új formában öntetett köz dolgok folytatásának módja régi lábra vissza állítottatott, a' mikor már előttünk, tsak nevekről esméretés régi rendtartásaink, meg újittattak, látom; hogy az Isteni gondviselés az Isteni jóság, Országunk 's Nemzetünk eránt, más Nemzetek felett különös jóssággal 's kegyelemmel dolgozott. Mikor más Nemzetek régi szokásait 's Törvényeiket vissza szerezni kívánván, azt magok tulajdon véreken vásárollyák meg, akkor az Isteni jóság Nemzetünk szívében a' tsendességnek 's békelességnek lelkét adja, mikor más Nemzeteknek, régi Törvényeik, vissza szerzésein való törekedéseik alkalmatossággával a' Fejedelmek szívét meg keményíti, akkor Nemzetünk Királyának szívét meg lágyítja, akkor olly rend kívül való jóságú kegyes szívű Fejedelmet koronáz Nemzetünk Királyának, a' ki nem elégzik meg, tsak el veszti régi Törvényeink vissza adásával, de a' ki mint egy vetekedik Nemzetünkkel régi szabdságainknak századokra való meg erősíttetésén. Még közinkbe nem érkezett moit

Ural.

Uralkodó Királyunk , már bizonyossá kívánta tenni Nemzetünket , hogy Törvényeinket kívánja Uralkodásában linor mértékül tartani , alig lépett bé közinkbe , már élő szájjal vallotta 's adta Törvényül azokat , a' mellyekről az előtt magunk is tartozkodva beszéletünk , sőt hogy ezen ajánláfai állandóságáról annyival bizonyosabbá tehesse Nemzetünket , tulajdon maga Gyermekeit adta közinkbe zálagúl.

Felséges Urunk 's Királyunk több jó tétéményei közzé számlálhattuk Nagy Méltóságú Gróff, Királyi Belső Titkos Tanácsos Urak azt is , hogy Ő Felsége Nemzetünket nem tsak arról bizonyossá tenni méltoztatott ; hogy Országunkat többé olly Magistratus által nem igazgattya , a' mellyet Törvényeink nem esmérnek , de hogy az mártsak névvel vólt Fő Ispányi Hivatált is újra helyre állítani méltoztatott , azt az Hivatalt mondom a' melly Országunk 's rendtartásaink alkotványában , nem tsak belé szöve ; de belé is mohosodva , 's az egész Test tagjaival 800 Elztendőktől fogva úgy eggyesítve vala ; hogy ezt a' Testtől többé annak egészen való meg tsonkítása nélkül el nem lehetett választani. Valójában hogy az Isteni gondviseles Nemzetinket az el múlt változásokban , illy tsendes gondolkodással , illy tsendes maga vifeletével , illy bölts kegyes Nemzetünkhöz szízetettel hajló Fejedellemmel áldotta meg , különös Isteni jóság , mellyet hogy az Isten tovább is tartson fen , Koronás Királyunkat éltesse , mind egy szívvel lélekkel kívánnjuk 's kiáltsuk: Éllyen Felséges Királyunk II-dik Leopold! Vivat!

Nagy Méltóságú Gróf Királyi Commissarius Úr Kegyémes Uram! Nem szükség hosszas beszéddel , le irnom , melly kedves követség legyen előttünk Excellentziád mostani Követsége , meg ítélteti azt Excellentziád abból ; hogy ezen Megyének Statusi , Hazánk ősi szokásai 's Törvé-
nyei

neyi őltalmazásában soha más Nemes Vármegyektől el nem maradtanak, sőt talám azt mondhatom; soha úgy el nem alludtak hogy a' környül állásokra vigyáztván Törvényeink őltalmazására, még serkentés nélkül is fel nem ébredtek volna. Tudják tehát Excellentziád Követségét, ezen Megye Statusi betsülni; mint a' kik tudják, hogy Excellentziád régi törvényes Kormányozókat hozván vissza mikor ezt székében iktattya Excellentziád Törvényeink állandó meg maradását munkálódja.

Sokat öregbiti pedig előttünk Excellentziád Követségének kedveségét; hogy jó Királyunk Fő Ispányunkat az által küldi vissza, a' ki kurta de kelemetes kormányozása alatt ezen Vármegye Statulainak sziveket megnyerte, és a' kiról meg vagynak győzöttetve, hogy tőlle semmit egyebet hanem jót várhatnak. Az egyenes 's jó szívű Férjfi, a' szemében mondott ditséreteket utállyá 's hiszelkedésnek tartya 's ezért halgatok 's csak azt mondom hogy ezen Megye Státusi Excellentziádnak közöttök tett érdemeit, 's kelemetes kormányozását mindenkor háláadatos emlékezetben fogják tartani, 's köszönik is Excellentziádnak érettek tett fáradozásait, és valamint egy részről magokat továbbra is Excellentziád kegyességébe 's szivekségébe ajánlják, úgy más részről előre szereztsékeknek vallyák, azon Megye Státusait, a' kik Ezcellentziád kormányja alá fognak adadni a' kiknek szereztséjekre, 's hazánk hasznos szolgálatjára, hogy az Isten Excellentziádat sok időkig éltesse szívünkben kívánnjuk. Vivat!

Nagy Méltóságú Gróf, Fő Ispány Úr, kegyelmes Uram! Reménylem azokból a' mellyeket eddig mondtam, még vagyon Excellentziád valóságos örömeinkről győzöttetve; örülnek ezen Megye Státusi, hogy meg folytattott Fő Ispányi Kormányozókat vissza nyerték; annyiaval nagyobb

gyobb pedig ezen való örömk ; hogy ennek választásában Felséges Királyoknak különös kegyelmét tapasztallják : Ugyan is nem különös Kegyelemnek jele é az , hogy ezen Megye Fő Ispányának, maga valóságos Udvari Tanácsossát , 's Udvari Cancellária Praefesét méltoztatott rendelni ? Mert noha ugyan vagynak olly hibás vélekedések , hogy a' Királyok haszna , a' Statufok hasznával meg nem edgyez , 's a' kik Királyi Udvaroknak szolgálnak , a' Nemzetnek igazán nem szolgálhatnak , de én ellenkező gondolatban meggyőztetve vagyok ; hogy a' kettő egymással nem tsak meg edgyez , de egy mástól el sem választathatik . Nem akarom ezt Argumentomokkal 's okofságokkal mutogatni , mert már erről sokan sokat irtak ; hanem minthogy ennek igazsága fellől a' példa hathatossabban meg győzhet tsak példáját kívánom adni . — Azt írják a' most életben lévő Anglus nagy Ministernek Pittnek az Attyáról , hogy ő a' Királyi Udvar tziellyát az Ország kívánságával úgy öszve tudta szerkeztetni , hogy soha ollyast nem akart 's a' Statufok eleibe nem terjesztett a' miben a' Nép meg nem nyugodott volna , 's meg nem lett vőgyőzetetve , hogy az által a' mit a' Minister véghez akar vinni , a' Nemzet javát munkálódja , azért is a' Nemzet ezen Ministernek minden jelentéseire reá állott , 's Pitt nem a' Király ; hanem a' Nép Ministerének hivattatott . — Meg mutattya tehát ez a Pitt példèja ; hogy lehet ugyan azon eggy ember egyszerre az Udvar és Nép Tanácsossá ; hogy pedig ezen Magyarházámban ennek így kell lenni régi ősi szokásaink tanittyák ; mert vallyon az ; hogy az Udvari Cancellariusok egyszersmind Fő Ispányok is nem ezt bizonyittyák é ? tsak most is meg hallottuk , hogy Fő Ispányaink Törvényeinknek szabadságainak óltalmazására meg eskűznek ; ha tehát Udvari Cancellariusaink ezen hitet le-

te.

tehetik , nem tsalhatatlan próbája ez annak ; hogy azok, a' kik Udvari szolgálatban vagynak a' Statufok javait is munkálodhatják. Én ugyan azt állítottam, hogy ezek mások felett annyival hathatósabban szolgálhatnak Nemzeteknek, a' mennyivel a' Király által reájok több bizattatik.

Ki ne örvendene azért Excellentziád Fő Is-
Ispányunká lett neveztetésén, a' kit széleffen ki
terjedett tudománya, messze látó éles elméje
Királyunk valóságos Tanátsofsává tett , a' ki
régí ősi Eleiről vett születésbéli érdemeit , sze-
méles Erdemeivel is meg tetézte, a' kit, a' Hiva-
talok kerestek a' mikor látták , hogy Excellen-
tziád őket nem keresi. Sem Familiájáról, sem
személybéli Virtufairól Excellentziádnak nem
szükség szóllanom, meg hallottuk a' most fel ol-
vasott Felséges Urunknak, ezen Fő Ispányi Hi-
vatalról költ adomány leveléből azoknak rövid
Summáját, arra pedig hogy egész erejében elő adni
tudhassam magamat elégségesnek nem itélem,
elég légyen tehát nékem azt mondani; hogy
Excellentziádnak ritka Elmebéli Virtufai, 's jó
szíve, bizonyosokká tésznek bennünket; hogy Ex-
cellentziád Felséges Királyunk szolgálattját, a'
mi hasznunkal elválhatatlanúl egybe fogja kap-
tsolni, a' mellyet is annyival könnyebben vég-
hez viszen Excellentziád, hogy jó Királynk
is bizonyosá tett bennünket, hogy Uralkodása
allatt nem Ő Félsege ; hanem a' Törvények
fognak Uralkodni , éppen azok a' Törvények ,
a' mellyek mind Excellentziád, mind ezen
Megye Statuffai finor mértéke.

Örvendünk azért még előre , hogy Excel-
lentziád Kormányozása alatt, meg bizonyitha-
tyuk, hogy tsak lehetünk Királynk hűséges
Jobbágyi, mikor Hazánkhoz 's Törvényünkhez
hűségesek vagyunk. Kérjük is alázatosan Ex-
cellentziádat méltostalpon minket úgy vezérteni,
hogy

hogy Excellentziád bölts Kormányozása alatt egyiket a' másiktól el ne válasszuk; mellyre, hogy az Isten Excellentxiádat segittse, és mind Felséges Királyunk, mind kedves Hazánk hasznára hosszú időnkig szereztséfen éltesse, egy szível lélekkel kívánnyuk. Vivát!

Lengyel Ország.

A' Pápának *Vársóban* lévő Követje, Juniusnak 30 dikán a' Királyhoz való különös bébot-sáttatása' alkalmatosságával, eggy, a' Pápától ő Felségéhez útasított, s az Országnek Máj. 3-dikán esett változását illető, deák Levelet adott által, melly így vagyon:

„*Hatodik Pius Pápa.* A' mi kedves Fiunknak a' Kírftusban idveffég, és a' mi apostoli áldásunk! Ama' Felséged mellett lévő kedves Atyánk-fia, *Kártágenai* Érsek *Ferdinánd* Követünk jelentette minékünk, mi ment légyen véghez a' Máj. 3-dikán tartatott Ország Gyűlésében, és a' *Lengyel Ország* új igazgatására mitsoda Törvények állittattanak légyen fel. Ez a' rendelés, melly az eddig való akadékokat el hárítja, igen nagy reménységet nyújt a' Nemzet' következő boldogsága eránt, nevezetessen azért, mivel ez, a' Kir. Méltóság' jussát meg tartja, és meg erősíti; mivel ez, ama' Római Birodalombéli Hertzeget, *Saxonidának* Elektorát, jövőndöbéli Királyának esméri; mivel ez, az ezután következő örökös Királyoknak lineájokat szoroffan meg állítja; mivel ez végre, sok egyéb rendeléseket állít fel, mellyeknek tzéllyok tsupán tsak a' fő hatalom', és a' békeffég' igazán való fenn tartásának megmaradása. Nem lehet le irni, melly nagy örömmel vettük mi ezen tudósítást, és melly nagy reménységünk légyen az eránt, hogy ezen drága *Lengyel* Nemzetünk, még valahára ezen Felséges Igazgatás' módja által, melly nagyra nevedjék. — A' mi örömlünket még sokkal inkább öregbítette Követünk, a' midön értésünkre adá, hogy ezen

ezen felséges munkát, tsak egyedül Felséged' böltséffége vezérlette. Melly nagy ditséret mondások, melly nagy érdemek nem származnak Te reád, egygy ilyen ditsőfféges dolognak meg-esése után! Továbbá jelenté azt is, melly szeretettel közlötté légyen véle meg elégedését, 's egyfzersmind néki értésére adta, hogy ugyan azt nekünk is el múlhatatlanúl tudtunkra adja. Tehát kívánnya Felséged ő általa a' mi Apostoli áldásunkat, hogy az Égek' áldása légyen kegyelmes, szerentséje' első zsengejének. Mellyre nézve, mi az Isten előtt egyesítjük a' mi kérésünket, törekedéseivel, és küldjük Felségednek, és a' *Lengyel Országi Köz. Társaságnak* a' mi áldásunkat. Mi kérjük ama leg főbb Felsőséget, hogy Felségednek, és a' Köz. Társaságnak szerentsés előmenetelt adjon; mi Tenéked, a' Kriřtusban kedves Fiunk! szerentsét kívánunk, és öregbítjük a' Te örömet, a' midőn mi azzal aztat egyesítjük, a' melly a' mi szívünket el borította; mi meg esmérjük ebben a' Te illy ditsőffégeffen véghez vitt munkádban a' Te szorgalmatoslágodat, 's fáradhatatlanságodat; mi tsudáljuk aztat, és édes érzékenységgel, a' Te neveddel egygyütt az Égig magasztaljuk. — Ezen érzékenységen kívül, a' mellyet mi Felséged előtt ki töltünk, nem halgathatjuk mi el azt a' leg nyomosabbat, hogy t. i. soha Felségednek halákat adni meg nem szününk azon gondosságáért, mellyet Felséged ezen Ország Gyűlése alatt arra fordított, hogy a' Római Katholika Vallás igazán meg tartassék, 's annak eddig *Lengyel Országban* való uralkodása, az Ország Gyűlésének egygy új törvénnnyével meg erősítessék, és a' rendelésnek, egygy örökké fenn tartó részévé tétessék. És valamint róla emlékezünk, hogy a' Lengyel Nemzetnek az ő virágzó állapota, és az ő nyilvánóságos ditsőffégének nagysága, mindenkor az igaz Vallásnak és kegyességek előmenttével mintegy öfzve vala köttetve: úgy

úgy reményljük is, hogy az Isteni Gondviselés Tinéktek annál hatalmasabb óltalmat nyújtand, mennél inkább Ti, ezután is a' Római Ekklesia' szent Törvényeiben, és Rendeléseiben meg maradtok. A' Te szivedben meg erősítettett virtusról és vallásról belsőképpen meg győződött bölts Király! a' Te szorgalmatos gondviselésednek ajánlyuk, az Ekklesiái Jusnak a' maga szabadságában való meg maradását, és mind annak, a' mi az Ekklesiát, és a' Sz. Széknek méltóságát illeti, avagy inkább esedezünk a' legfelsőbb hatalmaságnak, hogy a' Te tanátskozásaidat, 's plánumaidat a' maga hatalmas karja által erősítsse meg, azoknak adjon szerentsés ki-menetelt, a' Te ditsőfféged' és szerentséd' hova tovább való fel magasztalására. Éllyen Felséged sokáig azon örömmel és ditsérettel, mellyet különös érdeme szerzett, és ámbár *Lengyel Ország*, ezen jó rendelésének 's nagy tekintetének idejét Felségedtől 's kormányozásától számlállya. Még a' vagyon hátra, hogy ama' leg főbb Felséget, Felséged' egésségéért, 's egyfzersmind királyi virtusainak nevedekéséért kérjük, és szeretetünknek Felségedhez, és az egész nemes *Lengyel Nemzethez* való meg bizonyítására, a' mi szívünknek tellyességből, a' mi Apóst. Aldásunkat meg újjítsuk. “

Konstántzinápoly.

A' közel lévő Békeffégről való reménység, mellyet a' Kormányzék mind ekkoraig el nyomni igyekezett, annyira nevededik, hogy a' Ministérium is abban a' körülállásban látja magát lenni, mellyben azt eszközteni köteleffégének tartja. A' Nép' kívánsága, a' *Portának* ditsőffége, mellynek *Kriméa'* vissza vételéhez vagyonságossan köze vagyon, vóltak a' háborúnak indító okai: mai napon az utólsóról többé kérdés sintsen; a' pedig kérttség kívül vagyon, hogy a' Nép semmit sem kíván buzgóbban, mint a' háborúból eredett nyomorúságoktól meg szabadulni. Nehány ezer el-
ége: -

égetett házak, és némelly lé rontatott szép környékei *Konstántzindópolynak*, talám tsak némelly 'zenebonások' meg elégedetlenségének műve lehetnének. De Jun. 20-dikán a' Nagy Úr a' *Moséba* (Templomba) menvén, azt számtalan köz Nép újjolag körül fogta, 's úgy szólván kényszerítette, és gyötörtte, teli torok kiáltással békefféget kérvén. Valahányszor a' Nagy Úr magát nyilván mutatja, annyiszor tulajdon szemeivel látja, mennyire megtsalattatott a' Ministerektől, kik vele azt akarták el hitetni, hogy a' hadakozást a' Nép' kedvéért vala szükséges folytatni. Ezen környülállásokban a' *Frantzia*, *Spanyol*, *Nápolyi*, és *Dániai* Követek lépéseiket meg újjították, a' *Porta*, 's *Orosz Birodalom* között elközlendő meg-békéltetésre tzelőző. A' *Spanyol*, és *Nápolyi* Követek, ezen ötlön eránt emlékeztető írást is adtak bé. De tsak olyan választ kaptak, millyen kevés idővel ez előtt hasonló alkalmatossággal, adatott vólt a' *Spanyol* Követnek: hogy t. i. a' *Porta*, minekutánna ama 3 szövetséges Udvaroknak közbenjárását el fogadta, azok' tudása nélkül semmi más ajánlásra nem figyelmezhetne. Azonban ezen feleletet, eggy eleven háládatosságnak kifejezése követték; azon törekedésért, mellyet ő Katholika, és *Sitziliai* Felségek a' békeffégnek helyre állításában ki mutattak. — Mellyre a' *Prussziai* Minister egyenessen a' *Reis Effendi*hez hivatott, 's egymással sokáig tartó beszédjek vala. Ennek végződésével az első tüstént Kurirt küldött *Szisztóvba* *Luchefini*hez, a' *Prussziai* Udvar' Biztosához. A' *Lengyel* Követ azonban részéről világosan kinyilatkoztatta, hogy Királlyá és a' Köz. Társaság, a' *Portával* többé meg sérződött szövetségre lépni hajlandó nem vólna. Igy tehát a' *Porta*, *Svétzia* után második gyámolát is el vesztí, a' mellyre, a' két Tsász. Udvar ellen kötött szövetség szerént, szamot tartott; sőt még azon Hatalmasságok is, mellyek batható segítségket iraktátusok által meg ígérték: most már

en-

engedelmet, és meg békéllésre szolgáló eszközöket tanátslanak. Vagynak tehát azon szövetségesei között a' *Portának* olyanok, kik nem kevéssé bánták meg azt a' kéntelenséget, hogy nékik ellenségesképpen kellett az *Orosz Birodalomhoz*, 's a' R. Császárhoz magokat viselni. — Azonban a' Kapitán Basának nagy hajós Serege a' Tsatorná (Canal) bemenetelében tartózkodik, vagy szél, vagy más egyéb tekintetekből. A' közép-tenger' védelmezésére rendeltetett, 's 2 tábori hajókból, 3 fregátból, 5 chalupból álló osztag, a' múlt hónapnak 16-dikán *Dardanellától* ki vitorlázott.

P á r i s.

Frantzia Ország' kormányozásában történt örök időkig emlékezetben fenn forgó Változásainak, a' többek között leg sarkalatosabb 's alaposabb oka volt a' jövedelemnek rossz sáfársága. De imé még most rosszabb, mint sem volt. Mert, mint azt *Durney*, és *Dufresne* Urak a' múlt hónapnak 13-dikán a' Nemzet Gyűlésének által adták: A' költség Jan., Febr., Mártz., és Aprilisben 340,182,237 Livrára ment. A' jövedelem pedig, ugyan azon hónapokban, csak 76,822,790 Livrát télsen.

Tehát a' jövedelmet a' költség 764,159447 Liv. haladta fellyül.

Még semmi reménység nem lévén a' költség' kissebbitésére; a' jövedelem' szaporítására: természet szerént való következés az, hogy ezen 1791 Elztendőben a' költség, a' jövedelemnél 792,478,341 Livr. nagyobb lészén. — Szomorú következés! — A' nemzeti adósságból még semmi sem fizetődött le. —

Mitsodás karban legyen a' Király, Familiájával együtt, a' Nemzet Gyűlésében Jul. 11-kén tartatott együtt való beszélgetésnek ezen ide iktatott töredékjéből, valamennyire meg ítélni Elölülő mondái: „A' Tagoknak tudtára adom, hogy a' *Párisi Nemzeti Testörzök*' Igazgatója (*Fayette*)
meg

meg parantsolta, hogy ezután senki billettel vagy bémenetel-tzédulával a' Küldöttek közül *Thuileribe* bé nem bocsátta'hatik. (Oka az, mivel a' Küldöttek közül némelyek tzéduláikat másoknak költsönözték, kik némelly Gyülés' Tagjaival a' kertben lévő hofzas mulatások miatt a' Nem. Testörzöknél olly gyanúságba estek, mintha a' Király' ellopásáról plánumot koholnának). Ezen parantsolatnak kinyilatkoztatásán tüzes tsata támadá; mert mihelyt az Elölülő beszédét végezte, külömbféle szózatok hallattak balról, vagy a' Demokratáktól: „Annál jobb, jól vagyon.“ *Dombly* „Nem hiszem hogy a' N. Gyülése méltóságával meg egygyezzen, valakitől, akárki légyen is az, parantsolatot venni. Ha a' Gyülés azt kívánja, hogy többé Tagjai *Thuileribe* ne mennyenek; tehát dekretáljon, 's akkor jól vagyon a' dolog.“ *Malouet* „Álmélkodnom kell. (Külombféle Tagok balról nap rendelést kívántak). A' Gyülés meg határozta a' nap rendelésre való lépést: de jobbról (vagy az Arisztokraták' részéről) nagy mozgások támadának. *Foucigny* „úgy! úgy! mi tsupán a' Király' miatt maradtunk itt, védelmezésére; beszélni fogunk annak idejében.“ —

Dufraisse Duchey. „Kétség kívül — bizonyossan.“ *Elölülő*. „A' Gyülés, nap rendelésre lépe, Kegyelmetek nem beszélhetnek.“ *Foucigny Montosier*, *Dufraisse Duchey* kiabálnak egyszersmind. „Mi beszélni akarunk! Uram! mi beszélni fogunk!“ *Montosier*. „En kívánom, hogy *Fayette* Úr elő hivattassék, és a' Királlyal 's Kir. Familiával való bánásra nézve adjon számot, és feleletet, nem különben azon erőszakról is, melyet rajta véghez vitz.“ *Elölülő*. „Uram, Kegyelmed nem beszélhet.“ *Montosier*. „Illetlen az, hogy még a' ház' fedelére is ör állíttatik.“ *Elölülő*. „Kik azt akarják, hogy *Montosier* Úr beszédét folytassa, álljanak fel.“ (Ez a' voksolásnak módja). A' Gyülés el végezte, hogy *Montosier* Urnak halgatni kell. *Montosier*. „Tehát ez a' szabadság.“

Költ Bétsben, Auguszt. 5-dik napján 1791.